

Studie 1: De oorlog achter alle oorlogen

Maart 30-april 5

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Openbaring 12:7-8*

Lezen: *Openbaring 12:7-9; Kolossenzen 1:16; Ezechiël 28:12-15; Jesaja 14:12-14; Johannes 17:24; Genesis 3:15.*

Introductie:

De les van deze week maakt ons bekend met het onderwerp van het kosmische conflict, of de grote strijd, tussen Christus en Satan. We beginnen onze studie door de oorsprong van het kwaad onder de loep te nemen en de oplossing die God biedt aan de val van de mens in de zonde.

Diverse aspecten van het kosmische conflict verdienen onze aandacht. Ten eerste is de grote strijd niet eeuwig; het ontstond in de hemel toen Lucifer, een geschapen engel, een groep rebelse engelen aanvoerde die God uitdaagden, de eeuwige Schepper en Koning van alles dat leeft. We kunnen dus stellen dat, aangezien het kwaad een begin kent, er zeker ook een einde aan zal komen.

Ten tweede toont het kosmische conflict de radicale onverenigbaarheid tussen goed en kwaad. De partijen kunnen niet naast elkaar bestaan, nog elkaar tolereren. Beide groepen verlangen naar de uitroeiing van de andere groep. Toen het kwaad ontstond, ontkende dat het bestaansrecht van God en zijn heerschappij, ondanks de eeuwige natuur van God.

Verder schakelt de grote strijd enige vorm van filosofische of religieuze samenwerking uit, waarin goed en kwaad beide eeuwig zijn, gelijk aan elkaar en nodig. Het Bijbelse wereldbeeld sluit de noodzaak van kwaad pertinent uit. We hebben het kwaad niet nodig om te weten wat goed is en dit goede te waarderen. Ook is het kwaad niet nodig om het goede te laten floreren.

In de derde plaats, het feit dat het kwaad en de grote strijd in de hemel zijn ontstaan, wekt in de hoofden van rationele en vrije morele mensen de idee op dat het conflict in de eerste plaats spiritueel van aard is en daarom ook een spirituele oplossing moet krijgen. Hoewel het kwaad ontstond zonder tussenkomst van God (het kwaad ontstond immers tegen God), kan het niet zonder tussenkomst van God worden uitgeroeid. Het kwaad beschadigt van nature levende wezens en het universum op een fatale manier. Daarom kan alleen God met zijn bovennatuurlijke en scheppende kracht, het kwaad in zijn geheel uitroeien en de catastrofale gevolgen ongedaan maken.

Vanwege deze reden bestaat Gods verlossingsplan niet eenvoudig uit het identificeren, erkennen, op het matje roepen en bestraffen van de organisatoren van het kwaad. Dergelijke maatregelen zijn niet efficiënt en ook niet voldoende om het kwaad uit het universum te verbannen. In plaats daarvan lost God het probleem van de zonde op door de gevolgen op zichzelf te nemen, in Christus. Door zijn scheppende macht, neemt God actief deel aan de vernietiging van het kwaad en de reiniging en het herstel van het universum.

Thema:

De les van deze week benadrukt drie hoofdthema's:

1. Het kwaad en het kosmische conflict ontstonden in een volmaakte hemel. Vervolgens verspreidde het zich naar de aarde, waar het wortel schoot in de harten en het verstand van vrije, morele mensen, die geschapen waren naar het beeld van God.
2. Het ultieme gevolg van kwaad en zonde is rebellie tegen God en zijn rijk.
3. De enige weg tot verlossing en het einde van het kosmische conflict, is door het kruis, de tussenkomst van Christus en zijn scheppende, herstellende macht.

Deel II: Commentaar

De adventistische leerstelling over de grote strijd

Zevendedagsadventisten hebben een uniek begrip ten aanzien van het ontstaan van de zonde en de oplossing ervoor. In tegenstelling tot andere christelijke groeperingen hebben adventisten geen fundamenteel geloofspunt dat gewijd is aan zonde. Zij integreren hun begrip ten aanzien van de zonde echter in de leerstelling van 'de grote strijd.' John M. Fowler wijst er terecht op dat 'geen enkele leerstelling ten aanzien van zonde compleet kan zijn zonder een begrip over dit thema van de grote strijd tussen Christus en Satan, tussen goed en kwaad. De kern van de strijd zijn de soevereiniteit en het karakter van God. Toen Lucifer de opstand tegen God veroorzaakte in de hemel . . . en toen de opstand tot een climax kwam, had God geen andere mogelijkheid dan de gevallen engelen te verbannen uit de hemel.'¹

Andere christenen geloven ook in de val van Lucifer en van Adam en, tot op zekere hoogte, ook in het kosmische conflict tussen God en Satan, maar adventisten hebben deze onderwerpen beschreven in een unieke leerstelling, ingekapseld in fundamenteel geloofspunt nummer 8:

'De hele mensheid is nu betrokken in een grote strijd tussen Christus en satan aangaande het karakter van God, zijn wet en zijn heerschappij over het universum. Dit conflict begon in de hemel, toen een geschapen wezen, begiftigd met vrijheid van keuze, in zelfverheffing tot satan, Gods tegenstander, werd, en een deel van de engelen tot opstand aanzette. Hij bracht de geest van opstand deze wereld in toen hij Adam en Eva tot zonde verleidde. Deze zonde van de mens had de vervorming van het beeld Gods in het mensdom tot gevolg. Dit leidde tot wanorde binnen de geschapen wereld, en de uiteindelijke vernietiging daarvan ten tijde van de allesomvattende zondvloed, zoals beschreven in de historische woorden van Genesis 1-11. Ten aanschouwen van de hele schepping werd deze wereld het strijdperk van het alomvattend conflict. Daarin zal God uiteindelijk als een God van liefde in het gelijk worden gesteld. Om zijn volk in deze strijd bij te staan, zendt Christus de heilige Geest en getrouwe engelen om hen te leiden, te beschermen, en te ondersteunen op de weg van het heil.'²

De Bijbelse leer of de val van de mens in zonde is ook verwoord in fundamenteel geloofspunt nummer 7, met de titel 'De natuur van de mens:'

'Man en vrouw werden naar het beeld Gods geschapen met persoonlijkheid, macht en vrijheid om te denken en te doen. Elk mens is een ondeelbare eenheid van lichaam, ziel en geest. Ofschoon als vrij wezen geschapen, blijft hij van God afhankelijk voor zijn leven en al het overige. Toen onze stamouders God ongehoorzaam werden, ontkenden zij hun afhankelijkheid van hem, en verloren hun hoge positie. Het beeld Gods in hen werd vervormd, en zij raakten aan de dood onderworpen. Hun nakomelingen delen in deze gevallen natuur en de gevolgen hiervan. Zij worden geboren met zwakheden en de neiging tot kwaad. Maar God verzoende in Christus de wereld met zichzelf en herstelt door zijn Geest in berouwvolle stervelingen het beeld van hun Maker. Zij zijn geschapen tot eer van God en geroepen om hem en elkaar lief te hebben en voor hun omgeving te zorgen.'³

Er zijn nog twee aanvullende aspecten ten aanzien van de adventistische leerstelling over de grote strijd die onze aandacht verdienen: (1) de oorsprong van het thema voor de grote strijd en (2) de historiciteit ervan.

¹ Fowler, "Sin," in *Handbook of Seventh-day Adventist Theology*, ed. Raoul Dederen (Hagerstown, MD: Review and Herald, 2000), blz. 241

² Geloofspunt 8 'De grote strijd' <https://www.adventist.org/the-great-controversy/>.

³ Geloofspunt 7 'De natuur van de mens' <https://www.adventist.org/nature-of-humanity/>.

In de eerste plaats vinden we het thema voor de grote strijd in de Bijbel en het ligt aan het fundament van de adventistische Bijbelse interpretatie en leerstellige ontwikkeling. In haar visie op de Bijbelse interpretatie schrijft Ellen White:

‘De Bijbel is zijn eigen uitlegger. De ene tekst moet met de andere worden vergeleken. De onderzoeker moet niet alleen leren het Woord te zien als één geheel, maar ook het verband tussen zijn onderdelen. Hij moet kennis verkrijgen van zijn grote kerngedachte, van Gods oorspronkelijk doel met de wereld, van het ontstaan van de grote strijd en van het werk der verlossing. Hij moet de natuur van de twee grondbeginselen die om de oppermacht strijden, verstaan en hun werking uit de verslagen van de geschiedenis en de profetie tot aan de grote voleinding toe, kunnen bewijzen. Hij moet zien hoe deze strijd binnensluipt in elke fase van de menselijke ervaring; hoe in elke levensdaad hijzelf of de een of de andere van de twee met elkaar in strijd zijnde beweegredenen openbaart; en hoe, of hij al dan niet wil, hij op dit ogenblik beslist aan welke kant van de strijd hij gevonden zal worden.’⁴

Als gevolg van deze Bijbelse benadering van interpretatie, is het thema van de grote strijd verbonden met alle andere Bijbelse leerstellingen in de adventistische theologie. De integratie van het thema van de grote strijd in de adventistische theologie begint bij de leerstelling over God, bij de essentie van zijn natuur als vrij, liefdevol, genadevol, rechtvaardig, eerlijk en trouw. Door de hele Bijbel heen zien we het thema van de grote strijd terugkomen in verbinding met onderstaande leerstellingen:

- (a) De leer van de schepping als uitdrukking van Gods liefde, vrijheid en macht.
- (b) De oorsprong van de menselijke natuur, zijn huidige staat en de uiteindelijke bestemming.
- (c) De val van de mensheid van zijn oorspronkelijke rechtvaardigheid en gemeenschap met God.
- (d) Gods verlossingsacties zoals we die zien in de menswording, zending, dood, opstanding, hemelvaart en bemiddelende dienst van Christus in het hemels heiligdom, en in zijn wederkomst.
- (e) Gods verlossende plan van rechtvaardiging, heiliging en de belofte van toekomstige glorie voor de mensheid.
- (f) Gods vestiging van zijn volk door de hele geschiedenis, uitmondend in de roeping van een rest in de eindtijd uit de protestante kerken om zijn laatste uitnodiging van genade aan de mensheid te verkondigen.
- (g) Het onderzoekend oordeel, millennium en uitvoerend oordeel van God, met als climax de vernietiging van het kwaad en het herstel van al het goed.

Ten tweede is de grote strijd van nature historisch. Omdat het traditionele christendom Griekse filosofische vooronderstellingen en concepten integreerde, zoals de immateriële, tijdloze, ruimteloze aard van de hemel, interpreteren veel christenen Bijbelse verwijzingen naar het kosmische conflict en naar de zondeval van de mens als allegorieën of theologische mythen. De adventistische historisch-grammaticale interpretatie van de Bijbel presenteert God echter als persoonlijk en historisch betrokken bij de geschiedenis van de zondeval van de mensheid en bij de geschiedenis van de verlossing. God, Lucifer, de engelen – zowel opstandig als rechtvaardig – Adam en Eva, en hun zondeval, zijn allemaal echte historische personages en gebeurtenissen. Jezus verwees naar Satan als een letterlijke, historische persoon, iemand die Jezus kende van vóór het begin van de geschiedenis van deze aarde, en die de grondlegger was van het kwaad en de zonde. Jezus verklaarde ooit aan de farizeeën dat zij noch kinderen van Abraham waren,⁵ noch kinderen van God,⁶ maar dat ze bij hun vader ‘de duivel’ hoorden: ‘Hij is vanaf het begin een moordenaar geweest. Hij hoort niet bij de waarheid, omdat er

⁴ Ellen White, Karaktervorming, blz. 192

⁵ Johannes 8:39-40

⁶ Johannes 8:41-42

geen waarheid in hem is. Wanneer hij liegt, spreekt hij zoals hij is: een aartsleugenaar, de vader van de leugen.⁷

Johannes, die de Openbaring schreef, geeft ook een beeld van de duivel en het kosmische conflict en benoemt het als historische gebeurtenis. Naar het voorbeeld van Jezus, verbeeldt Johannes de duivel als ‘de slang van weleer, die duivel of Satan wordt genoemd en die de hele wereld misleidt.’⁸ Hij is de aanstoker van de oorlog, het kwaad en de misleiding in de hemel en op aarde. De directe context van Openbaring 12:7-9 suggereert dat de apostel Johannes zowel de duivel als het kosmische conflict als respectievelijk een historische entiteit en gebeurtenis beschouwde: even historisch als God zelf,⁹ zo historisch als de geboorte en hemelvaart van Jezus,¹⁰ zo historisch als het bestaan van de kerk en de vervolgingen ertegen¹¹ en zo historisch als het kruis van Jezus, door wiens bloed wij gered zijn.¹² Hoewel we niet weten wanneer dit kosmische conflict in de hemel plaatsvond, geloven we dat het kan worden gedateerd ‘vóór de schepping van Adam en Eva en dat het net zo historisch was als de zondeval van de mensheid op instigatie van dezelfde Satan.’¹³

Deel III: Toepassing

Bespreek onderstaande vragen met je groep:

1. Wat denken mensen in jouw cultuur van het schijnbare bestaan van het conflict tussen goed en kwaad, zowel in onze wereld als in de menselijke samenleving? Hoe begrijpen zij de oorsprong van het kwaad? Geloven zij dat het kwaad ooit zal eindigen? Waarom of waarom niet? Hebben ze al de hoop op een einde aan het kwaad opgegeven? Zo ja, waarom? Misschien denken ze dat het kwaad hier zal blijven of zelfs noodzakelijk is om een soort evenwicht in het universum en in de geschiedenis te bewaren. Zo ja, leg dan uit waarom zij zich zo voelen. Hoe kun je het Bijbelse perspectief op het kwaad met hen delen?
2. Op welke manier beïnvloeden de verschillende theorieën over de oorsprong van het conflict tussen goed en kwaad het begrip van de menselijke moraliteit en verantwoordelijkheid? Neem bijvoorbeeld de evolutietheorie. Welke invloed heeft deze theorie op ons begrip van de oorsprong van het kwaad en, bijgevolg, op ons begrip van de menselijke moraliteit? Welke andere theorieën over de oorsprong van het kwaad kun je bedenken, naast evolutie, die in jouw cultuur gangbaar zijn?
3. Bedenk manieren om de adventistische leer van de oorsprong van het kwaad, van de grote strijd en van de Bijbelse hoop aan de mensen om je heen te beschrijven en uit te leggen. Hoe kun je deze Bijbelse waarheden delen met je vrienden, burens en collega's van andere christelijke denominaties of van andere religies, filosofieën of wereldbeschouwingen? Welke elementen zou je opnemen in de schets van je beschrijving van het grote conflict?

⁷ Johannes 8:44

⁸ Openbaring 12:7-9

⁹ Openbaring 12:5-6, 10, 17

¹⁰ Openbaring 12:5

¹¹ Openbaring 12:1, 6, 11, 13-15

¹² Openbaring 12:11

¹³ *Handbook of Seventh-day Adventist Theology*, blz. 241-242.

Studie 2: De hoofdvraag: liefde of egoïsme?

April 6-12

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Jesaja 41:10*

Lezen: *Lucas 19:41-42; Matteüs 23:37-38; 24:9, 21-22; Hebreëen 11:35-38; Jesaja 41:10; Openbaring 2:10; Handelingen 2:44-47; Johannes 13:35.*

Introductie:

Vorige week hebben we de oorsprong van de grote strijd in de hemel en op aarde bestudeerd. Deze week richten we ons op de grote strijd in het leven en de geschiedenis van Gods volk, in het bijzonder op het snijpunt van Juda, het volk van God in het latere deel van het Oude Testament, met de kerk, Gods volk in het Nieuwe Testament.

Thema:

De les van deze week kent twee hoofdthema's:

1. Als gevolg van de verwerping van Christus verloor Juda officieel, als politieke entiteit, zijn status als bevoorrechte natie, als Gods speciale volk, en leed onder de gruwelijke ervaring van de verwoesting van Jeruzalem.
2. God vestigde zijn volk, het overblijfsel van Israël, nam daarin zowel Joden als heidenen op, en redde het van de rampen die Jeruzalem in het jaar 70 na Christus overkwamen. God leidde zijn kerk in haar missie om het evangelie van Jezus Christus te verkondigen, en naties om het goede nieuws te ontvangen en zich bij zijn nieuwe volk aan te sluiten.

Deel II: Commentaar

Een paar snelle feiten over Jeruzalem

De tragische val van Jeruzalem kan, tenminste gedeeltelijk, met onderstaande historische details beschreven worden:

1. Jeruzalem werd vernietigd tijdens de Eerste Joodse oorlog (66 – 73 na Chr.). De uitroeiing vond plaats tegen het einde van de regeerperiode van keizer Nero (54-68 na Chr.). De oorlog brak uit toen Gessius Florus, de nieuw benoemde Romeinse procureur voor Juda, een groot geldbedrag uit de tempelschatten in Jeruzalem in beslag nam.
2. De twee belangrijkste Romeinse generaals die gestuurd werden om de opstand neer te slaan waren Vespasianus en zijn zoon Titus. Beide werden later keizers.
3. De belegering van Jeruzalem begon serieuze vormen aan te nemen in het jaar 70. Gedurende de belegering waren de verdedigers van de stad grotendeels vertegenwoordigd in splintergroepen die regelmatig met elkaar in strijd waren. Ze verenigden zich alleen om de dreigende aanvallen van de Romeinen het hoofd te bieden.

4. Jeruzalem werd beschermd door drie muren. De eerste twee werden door de Romeinen geslecht in april 70 en de derde muur viel een paar maanden later, op 30 augustus. Op dezelfde dag werd ook de tempel platgebrand.
5. Volgens de Joodse historicus Josephus stierven er meer dan een miljoen mensen tijdens de belegering van Jeruzalem, terwijl een geschat aantal van 100.000 in gevangenschap werd weggevoerd. Jeruzalem en de tempel werden vernietigd. De buit die de Romeinen uit Jeruzalem meenamen diende als financiering voor de bouw van het Colosseum, één van de drukstbezochte monumenten in Rome.
6. Het Judaïsme onderging grote verandering nu het beroofd was van stad en tempel. Het centrum van de Joodse religie verplaatste zich van de tempel, offers en priesters, naar de wet. De Sadduceeën, de priesterklasse, verloren het grootste deel van hun macht en het Judaïsme werd een religie geleid door rabbijnen.

De val van Jeruzalem

Het is geen toeval dat Ellen White haar boek ‘De grote strijd’ begint met het hoofdstuk ‘De verwoesting van Jeruzalem.’ Zij begreep dat deze tragische gebeurtenis onder het Joodse volk de kern vormde van de grote strijd en van de identiteit en zending van de kerk. Waarom? Om die vraag te beantwoorden, moeten we eerst begrijpen waarom Jeruzalem viel.

Vanuit het gezichtspunt van de seculiere geschiedenis werden Jeruzalem en de tweede tempel vernietigd omdat de Joden in opstand kwamen tegen de supernatie van die tijd, het Romeinse Rijk. Ze werden genadeloos onder de voet gelopen, gedeeltelijk uit wraak, maar ook als waarschuwing voor andere mogelijke opstandelingen. In de voorbije eeuwen, na de val van Jeruzalem, hebben gelovige Joden de gebeurtenis meestal uitgelegd als een strafmaatregel die door God werd toegestaan. Sommige geleerden binnen het Judaïsme zeiden dat de Joden gezondigd hadden door het overtreden van Gods wet, waardoor ze immoreel werden. Anderen geloven dat de Joden teveel versplinterd en verdeeld en nooit de les van eenheid hadden geleerd. Hoe het ook in elkaar steekt, het is duidelijk dat God uit de gebeurtenissen een rest bewaarde om zijn doelen uit te voeren.

De Bijbel, en in het bijzonder het Nieuwe Testament, biedt echter ook een andere uitleg voor de vernietiging van de tempel. Ja, rebellie, misstanden, morele en sociale corruptie, interne strijd en verdeeldheid waren zeker hoofdredenen die leidden tot de val van Jeruzalem en de vernietiging van de tempel. Maar de situatie die deze tragedie veroorzaakte was diepgaander dan alleen deze feiten. Om te begrijpen wat de oorzaak was voor de vernietiging van de tempel, moeten we enkele zaken uit het Oude- en Nieuwe Testament belichten. Samen helpen deze punten ons de belangrijkste reden voor de ondergang van de tempel te begrijpen: de afwijzing van Christus en van Gods verbond door het leiderschap van Israël.

De oorspronkelijke tempel

Ten eerste, de oorspronkelijke tempel van Israël, die Salomo liet bouwen, werd vernietigd in 586 voor Christus, ongeveer 20 jaar nadat Juda was ingenomen door Nebukadnessar.¹⁴ De vernietiging vond waarschijnlijk plaats zo’n 100 jaar na de afvalligheid van het noord Israëlsche rijk en verovering daarvan door de Assyriërs. De twee gebeurtenissen – Israëls ondergang en de vernietiging van Salomo’s tempel door de Babylonische strijdkrachten – vonden echter niet eenvoudigweg plaats omdat Israël verzuimde de eenheid te bewaren of vanwege het morele verval. Noordelijk Israël verdween als natie omdat het Gods verbond

¹⁴ Daniël 1:1-2

verwierp en andere goden aanbad.¹⁵ Net zoals Israël, had ook Juda te lijden onder slechte koningen en corrupte ambtenaren die leunden op afgoderij. Na verloop van tijd werden de perioden waarin Juda in afgoderij verviel intensiever en frequenter. Maar Juda verviel, in tegenstelling tot noordelijk Israël, niet in een permanente staat van afvalligheid. Er was geen officieel, nationaal beleid waarbij God vervangen werd door afgoderij. Daarom stond God de vernietiging van Juda's tempel en haar hoofdstad toe in 586 voor Christus, evenals de tijdelijke ballingschap van de bevolking, als strategie voor nationale vernieuwing.

De tweede tempel

De tweede tempel, ten tweede, werd vernietigd door de Romeinen in het jaar 70, ongeveer 35 jaar nadat Jezus drie gebeurtenissen had voorspeld: (1) God zou het koninkrijk van Juda afnemen en het aan een ander volk geven;¹⁶ (2) het huis van Juda, de tempel, zou 'aan zijn lot overgelaten' worden;¹⁷ en (3) de tempel zou volledig verwoest worden.¹⁸ De reden voor dit drievoudige oordeel? Het leiderschap van Juda faalde niet slechts in het voortbrengen van de vruchten van Gods rijk,¹⁹ maar weigerde bewust, net zoals het noordelijke Israël van weleer, zich onder de regelgeving en bescherming van God te plaatsen.²⁰ In het jaar 31 namen de leiders een officieel, bewust en weloverwogen besluit voor de Joodse natie; ze verwierpen Gods verbond, zijn verlossing en zijn Messias.²¹ Als gevolg hiervan stond God toe dat de aardse tempel vernietigd werd.

Gods genade

In de derde plaats gaf God Israël en Juda alle genade die nodig was voor verlossing en herstel voordat Hij toestond dat ze moesten lijden voor het verbreken van zijn verbond. Van de tijd van Mozes tot aan de vernietiging van de tweede tempel in het jaar 70, een periode van meer dan 1500 jaar, ervoer Juda Gods niet aflatende liefde. Ondanks hun fouten was God steeds bereid met hen samen te werken zolang zij zich hielden aan zijn verbond en gewillig waren te veranderen door zijn genade en kracht. Zelfs toen de Joodse leiders uiteindelijk besloten God te verwerpen, gevolgd door de aankondiging van verdoemenis door Jezus, gaf God hen nog 35 jaar voordat Hij zijn vonnis ten uitvoer bracht. Gedurende die genadetijd pleitten christenen, zoals Petrus,²² Stefanus²³ en Paulus²⁴ ervoor dat zij Jezus als Messias zouden aanvaarden en deelnemen aan het nieuwe verbond van God. Helaas moeten we constateren dat de leiders vasthielden aan hun verwerping van Christus en zelfs overgingen tot zware vervolgingen van christenen, met als climax de moord op Stefanus in het jaar 34. Ondanks zijn besluit Juda nu te verwerpen als natie die Hem representeerde, bleef God individuele Joden roepen zijn nieuwe verbond aan te nemen en toe te treden tot zijn rijk door zijn verlossing.

De val van Jeruzalem illustreert dus Gods omgang met zondaars in de grote strijd. Dit perspectief helpt gedeeltelijk bij het beantwoorden van onze oorspronkelijke vraag waarom Ellen White vond dat deze tragedie zo centraal stond in het thema van de grote strijd en de identiteit en missie van de kerk. Zij begreep dat de val van Jeruzalem ons de paradox van het oordeel kon laten begrijpen, namelijk, hoe goddelijke genade verleend kan worden aan

¹⁵ 1 Koningen 12:26-33; 2 Koningen 17:7-23

¹⁶ Matteüs 21:43

¹⁷ Matteüs 23:38

¹⁸ Matteüs 24:1-2

¹⁹ Matteüs 21:43

²⁰ Matteüs 23:37

²¹ Matteüs 26:1-3, 14-16, 57-68; 27:15-25; Johannes 19:1-15

²² Handelingen 2-4

²³ Handelingen 7

²⁴ Romeinen 9-11

zondaars terwijl tegelijk tegemoet gekomen wordt aan de eisen van goddelijk recht. Aan de ene kant zien we dat God vol liefde, compassie en geduld is, dat Hij bij zondaars pleit voor een terugkeer in zijn rijk. God wil niet dat zondaars de tweede dood sterven.²⁵ Aan de andere kant zien we dat God eerlijk en rechtvaardig is. Omdat Hij heilig is, kan Hij geen kwaad toestaan in zijn tegenwoordigheid. Hij respecteert echter het uiteindelijke besluit van individuen die ervoor kiezen hun eigen gang te gaan, Gods rijk, verbond, bescherming en bron van leven te verlaten. Toch blijft God zondaars waarschuwen dat zij zullen sterven wanneer zij de bescherming van zijn rijk en de genade van zijn verbond verwerpen. Buiten Gods verbond bestaat geen levensvreugde, vanwege de eenvoudige reden dat geen enkel geschapen wezen leven heeft, ongeleend of onverdiend, in zichzelf.

He verlossingsplan

Ten vierde ging God door met zijn verlossingsplan en zijn acties de grote strijd tot een goed einde te brengen, ondanks de terugval vanwege het verwerpen van het verbond. God beloofde dat Jezus, het zaad van Eva,²⁶ van Abraham²⁷ en van David,²⁸ verlossing aan de mensheid zou brengen, hen zou bevrijden van de overheersing van Satan en hen zou herstellen in Gods regering op aarde. Tegelijk beloofde God dat Jezus, het ware Lam van God en de vervulling van de aardse types voor het heiligdom,²⁹ de mensheid zou verlossen van de schuld en de macht van de zonde. Hoewel de geschiedenis van de mensheid af en toe richtingloos lijkt en overgelaten aan de misleidingen en grillen van Satan en de menselijke natuur, toont de Schrift een duidelijke voortzetting van Gods doelbewuste en heilzame implementatie van zijn plan en belofte tot verlossing. Toen zijn eigen volk Hem in de steek liet, werkte God onophoudelijk om hen bij Hem terug te brengen en de mensheid te verlossen uit de macht van de zonde. Abraham, Mozes en Juda zijn allemaal voorbeelden van de geredden en herstelden. Niets kan God tegenhouden zijn beloften en plannen ten uitvoer te brengen.

Typen en antitypen

Ten vijfde waren het aardse heiligdom en zijn offersysteem slechts antitypen van het komende offer en de zending van Jezus. Toen de eerste tempel vernietigd werd en Juda rouwde om de vervlogen glorie, vertelde God hen dat de echte glorie nog in de toekomst lag en niet afhankelijk was van materialen en architectuur, maar van degene naar wie het heiligdom verwees.³⁰ Daarom verloren de christenen hun hoop niet toen de tweede tempel in het jaar 70 werd vernietigd. In tegendeel, zij begrepen dat de aardse tempel zijn werk had volbracht door hen op Jezus te wijzen, zijn offer en zijn dienstwerk van verlossing in het echte heiligdom in de hemel. Type ontmoette antitype; symbool ontmoette de werkelijkheid. Na de menswording van Jezus, zijn dienstwerk, dood, opstanding en hemelvaart, richtte de grote strijd zich op het hemelse heiligdom. De brief aan de Hebreëen bespreekt de veranderingen en hun betekenis intensief. Daarom zijn Matteüs 24 met de vernietiging van de tweede tempel en de brief aan de Hebreëen met zijn gerichtheid op het hemelse heiligdom, extreem belangrijk voor het adventistische begrip van de grote strijd en voor de adventistische theologie in het algemeen.

Het was precies dit complexe begrip van de verwoesting van de tempel dat de apostolische en post-apostolische christenen gedurende de eerste paar eeuwen, en de geschriften van Ellen White in de negentiende eeuw, inspireerde tot inzicht in de identiteit en missie van de kerk. Nadat ze de verwoesting van de tempel hadden overleefd, verlegden de apostolische

²⁵ Ezechiël 33:11

²⁶ Genesis 3:15

²⁷ Genesis 12:2-3, 7; Galaten 3:16, 29

²⁸ 2 Samuel 7:12-15; Marcus 12:35-37

²⁹ Johannes 1:29; 2:19-22

³⁰ Ezra 3:12; Haggai 2:9; Matteüs 23:16-22

christenen hun aandacht van de tempel naar het hemelse heiligdom. Zij overwonnen de angst voor vervolging en de dood omdat zij de vergeving van zonden ervoeren in het offer van Christus aan het kruis en in geloof keken naar de bediening van Christus aan de rechterhand van God in de hemel. Ze wisten dat ze Gods volk waren, het nieuwe Israël, geroepen door God om zijn prachtige nieuws van verlossing te verkondigen aan de hele mensheid die in de greep was van de macht van Satan, zonde en dood. Ze deelden hun liefde door de mensen om hen heen te helpen met de middelen die ze ter beschikking hadden. En zij richtten de aandacht van anderen op het einde van de grote strijd, op het einde van het lijden en de dood, wanneer de Heer Jezus Christus naar de aarde zal terugkeren en Satan en de zonde voor altijd zal verslaan.

Deel III: Toepassing

1. Hoe denken de mensen in jouw cultuur over liefde en rechtvaardigheid? Hopen ze nog steeds dat er een tijd zal komen waarin de menselijke maatschappij in zijn geheel gekarakteriseerd zal worden door liefde en rechtvaardigheid? Waarom of waarom niet? Hoe zou je hen kunnen uitleggen dat er zonder Jezus geen blijvende liefde en rechtvaardigheid kan bestaan? Of dat er geen liefde en rechtvaardigheid kan bestaan buiten zijn openbaring van deze goddelijke kwaliteiten zoals getoond in zijn offer? Of dat liefde en rechtvaardigheid niet kunnen bestaan zonder dat de heilige Geest deze kwaliteiten aanstuurt en ontwikkelt in de mens?
2. Neem je eigen zendingsactiviteiten onder de loep. Begrijp jij duidelijk de betekenis van Jezus' woorden 'evangelie van het koninkrijk?' Hoe kan je dit evangelie in je eigen leven gestalte geven? Op welke manier kunnen jij en je gemeente dit evangelie verspreiden onder kleine en grotere groepen mensen in je omgeving?

Studie 3: Licht schijnt in de duisternis

April 13-19

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Johannes 12:35*

Lezen: *Openbaring 12:7-9; Johannes 8:44; Spreuken 23:23;. 4:18; Johannes 12:35; Psalm 119:30; Handelingen 20:27-32; 2 Tessalonicenzen 2:7-12; Johannes 8:32.*

Introductie:

Deze week kijken we toe hoe de apostolische- en post-apostolische kerk zich begeeft in de grote strijd tussen God en Satan.

Uit Jezus geboren, nam de kerk deel aan de grote strijd aan zijn kant. De kerk zou echter al snel dezelfde beproeving ervaren als Adam en Eva: twijfel aan het Woord van Jezus en de wens tot een compromis tussen zijn gezaghebbende geboden en de misleidende leer van Satan.

De les van deze week benadrukt dat de grote strijd bestaat uit twee ongelijke en onverenigbare kanten. De kanten zijn ongelijk vanwege wie God is en wie Satan is. God is de eeuwige, de Schepper, de liefhebbende en rechtvaardige Koning van het universum. Satan en het kwaad daarentegen kennen een begin en zullen daarom ook tot een einde komen. Satan, zonde en het kwaad zijn tijdelijke afwijkingen die, hoewel ze God en het hele universum raken, uitgeroeid zullen worden door onze almachtige, liefhebbende en rechtvaardige God. Het gevolg is dat de twee partijen in de grote strijd, God en Satan, eenvoudigweg nooit tot een compromis kunnen komen.

De Bijbel verbeeldt de grote strijd in termen van een conflict tussen twee radicaal tegengestelde krachten, zoals licht ten opzichte van duisternis of waarheid versus leugen. Het is waar, de kant van het kwaad maakt een hoop kabaal om tot een compromis met de waarheid te komen, dat is namelijk de enige kans voor het kwaad om te overwinnen. De kant van het kwaad probeert de overwinning veilig te stellen tegen elke prijs, door te proberen het goede, of hetgeen van God komt te vernietigen. Daarom is Satan constant aan het werk om de kerk tot een compromis te verleiden. Helaas is de kerk, net als onze eerste voorouders, in de val getrapt. De gevolgen van deze compromissen zijn tot op de dag van vandaag zichtbaar en voelbaar. God echter, de bron van waarheid en licht, zal nooit een compromis sluiten. Vertrouwen in God en trouw aan de waarheid, zoals geopenbaard in Jezus door de Schrift, zal de kerk beschermen tegen compromissen en ervoor zorgen dat we niet ten prooi vallen aan Satan.

Thema:

De les van deze week kent vier hoofdthema's:

1. Bij het weergeven van de grote strijd gebruikt de Bijbel diametraal tegenovergestelde termen, zoals licht en duisternis, om het feit te benadrukken dat God en zijn volk de waarheid op geen enkele manier kunnen compromitteren met dwaling en onwaarheid.
2. Vanaf de vroegste dagen van Jezus' bediening en in het daaropvolgende werk van zijn apostelen oefende Satan meedogenloos druk uit op de kerk om in dwaling te vervallen of, op zijn minst, compromissen te sluiten met Gods waarheid.

3. Het compromitteren van de waarheid komt echter neer op verraad aan God en de vernietiging van de waarheid zelf. Uiteindelijk komt zo'n compromis neer op het kiezen van de kant van Satan.
4. De enige manier waarop de kerk als overwinnaar uit de grote strijd tevoorschijn kan komen, is door trouw te blijven aan de goddelijke openbaring in Jezus Christus en aan Gods heilig Woord.

Deel II: Commentaar

Compromis

In verschillende sociale contexten, zoals het gezinsleven en de politiek, worden compromissen als acceptabel en in veel situaties zelfs als wenselijk beschouwd. In het algemeen verwijst het woord 'compromis' naar het bereiken van overeenstemming, het door wederzijdse concessie bereiken van een middenweg tussen de standpunten van twee of meer partijen. De sleutel tot een dergelijke overeenkomst ligt in 'concessie': elke partij moet iets afstaan, zodat beide, of alle partijen, naast elkaar kunnen blijven bestaan of kunnen blijven samenleven. In sommige gevallen sluit elke partij een compromis omdat niemand de kracht heeft om de andere kant met geweld te overtuigen, te overwinnen en te controleren. In andere gevallen sluiten de partijen een compromis eenvoudigweg omdat ze op vreedzame wijze als burens, of als familie willen samenleven, in liefde of wederzijds respect.

In de context van dit laatste perspectief heeft compromis zeker een positieve connotatie, omdat het verschijnt als een oplossing voor conflicten en als een kans voor vreedzaam samenleven. Dit soort compromissen komen vaak voor in ons dagelijks leven en brengen onderhandeling of tolerantie met zich mee. Over het algemeen wordt een compromis echter gezien als een negatief fenomeen, dat het verlies van een essentiële waarde, principe, waarheid of kwaliteit impliceert. Een gecompromitteerd geheel van medicijnen, immuunsysteem, nationale identiteit, onderwijs, moraliteit, reputatie, oogst of militaire positie zijn allemaal ongewenste en onaanvaardbare compromissen, omdat ze onze manier van leven of bestaan bedreigen.

Hoe zit het met God? Kon Hij geen compromis sluiten met de rebellerende engelen of met de gevallen mensen om de oorlog in de hemel te voorkomen en toe te staan dat alle partijen op vreedzame wijze kunnen samenleven? Had Hij niet op zijn minst de oppositionele partij kunnen tolereren? Als de tegenliggende partij onafhankelijkheid wilde of autonomie, had God dit verzoek dan niet gewoon kunnen toestaan? Had Hij de rebellen niet domweg een regio ergens in een hoekje van het universum aan kunnen bieden waar ze met elkaar konden wonen, in plaats van hen uit te roeien?

Het antwoord is ingewikkeld. Maar een aantal punten kunnen wellicht opheldering verschaffen.

Geen compromis door God

Ten eerste is er een kwalitatief verschil tussen onze dagelijkse onderhandelingen en het compromis dat Lucifer graag wilde bereiken. God heeft ons geschapen met alle vrijheid die nodig is om onszelf te uiten, om met anderen om te gaan en te onderhandelen, in liefde en in gerechtigheid. Er zijn echter enkele fysieke en morele beperkingen die niet in gevaar kunnen worden gebracht, omdat deze grenzen de basis van ons bestaan vormen. Dit fundament bestaat uit de waarheden dat God onze Schepper, onze Voorziener, onze Wetgever is (en als zodanig openbaart hoe we ons leven moeten leiden om gelukkig te zijn) en onze Koning. God is de Bron van ons leven. Zonder Hem kunnen wij

eenvoudigweg niet bestaan. Lucifer wilde juist dit fundament veranderen. Hij daagde Gods karakter, status en autoriteit uit en beweerde dat mensen goden zijn³¹ die een bestaan op zichzelf hebben en in staat zijn hun *eigen* betekenissen en normen voor het leven en hun geluk te creëren.

Ten tweede, en nauw verwant aan het bovenstaande punt, is er de aard van de zonde. Zonde is niet louter het koesteren van een afwijkende mening. Zonde is de bewuste en weloverwogen rebellie tegen God en de verwerping van Gods bewering dat Hij de enige Schepper, Voorziener, Wetgever en Koning is. De zonde kan het bestaan van zo'n God niet tolereren. De fundamentele impuls van de zonde is om deze God van zijn troon te stoten en het eigen ik als koning te installeren. Satan biedt echter een compromis. Hij zou bereid zijn afstand te doen van zijn oproep tot een totale afwijzing van Gods bestaan, zolang ook hij, Lucifer, als god erkend zou worden. God daarentegen laat geen ruimte voor een dergelijk compromis of voor onderhandelen met de zonde. Wat kan Hij van zijn kant toegeven? Kan Hij zeggen dat Hij niet de Schepper is? Kan Hij zeggen dat Hij niet de Voorziener is? Of dat Hij niet de Bron van het leven en de standaard van geluk en moraliteit is? Kan Hij zeggen dat engelen en mensen een leven kunnen hebben zonder Hem? Elk van deze dingen zou een leugen zijn. Terwijl een compromis een triomf voor Satan zou zijn, zou het voor God capitulatie betekenen.

Ten derde, en nauw verwant aan de eerste twee punten, gaat de hierboven beschreven situatie niet alleen over waarheid en eer, maar vormt zij de ultieme situatie ten aanzien van leven en dood. Laten we ons even voorstellen dat we Adam en Eva zijn. We bevinden ons in een situatie waarin Satan en God hun standpunten vóór de zondeval aan ons uitleggen. Satan beweert dat God tegen ons liegt, dat we autonoom zijn, dat we goden zijn en dat we onsterfelijk zijn. Bovendien beweert hij dat we Gods aanspraken kunnen verwerpen en niet zullen sterven,³² omdat we het leven, van oorsprong en zonder tussenkomst, in onszelf bevatten. Verder beschuldigt Satan God ervan zijn bewering dat Hij de Bron en levensstandaard is, te gebruiken om ons allemaal te beheersen. Deze goddelijke claim is voor Satan dictatuur, autocratie, misbruik, bedrog en onrechtvaardigheid. Volgens Satan bevestigt het feit dat God geen compromissen wil sluiten zijn beweringen. Om deze reden roept Satan ons op om los te komen van Gods 'leugens' en 'misbruik' en een nieuw bewustzijn en autonomie te ervaren waarin we ons oneindige en eeuwige goddelijke potentieel ontdekken en ervan genieten. Maar zijn dit niet slechts beschuldigingen en speculaties? Lopen we niet het risico te sterven of uit het bestaan te verdwijnen als we ons loskoppelen van God? Is het de moeite waard om het te proberen, alleen maar om een theorie empirisch te bewijzen? Lucifer vond het zeker de moeite waard om het risico te nemen.

God daarentegen vertelt ons dat Hij de enige Schepper en Voorziener is, en dat we dus niet zonder Hem kunnen bestaan. Hij vertelt ons dat als we Hem niet geloven, als we Hem en zijn bevestigingen verwerpen, we ons zullen loskoppelen van Hem, de Bron van het leven, en dat we zullen sterven, dat wil zeggen, uit het bestaan zullen verdwijnen. God legt ons uit dat deze uitkomst niet louter speculatie is, maar een feit, omdat Hij onze Schepper is. We hebben onszelf niet geschapen en we zijn niet eeuwig. Dit feit alleen al, gebaseerd op zijn Woord, moet voor ons voldoende zijn om Hem te geloven. God wijst er echter op dat zijn beweringen ook blijken uit ons vroegere en huidige leven: dat wil zeggen: zolang we Hem hebben geloofd en met Hem hebben geleefd, is iedereen gelukkig geweest. Het hele universum heeft soepel gefunctioneerd en er is niemand gestorven. God legt ons verder uit dat Hij geen compromissen kan sluiten, niet alleen omdat Hij gelijk heeft, maar omdat, als Hij afstand doet van zijn troon, wij allemaal en het hele universum uit het bestaan zullen verdwijnen, omdat Hij de enige Voorziener of Onderhouder van het bestaan en het leven is. Om deze reden roept God ons op Hem te geloven, Hem te vertrouwen, bij Hem te blijven en voor altijd gelukkig met Hem te leven.

³¹ Genesis 3:4

³² Genesis 3:4

Als je zo'n debat had beluisterd, wie zou je dan geloven?

Ten vierde aanvaardden onze oerouders, helaas voor de mensheid, de speculaties van Lucifer. Was het risico het nemen waard? Nee. De keuze van onze eerste ouders werd een tragedie voor hen en voor het hele menselijke ras. Bovendien is deze conclusie niet louter speculatie, maar gebaseerd op historisch en empirisch bewijs. In plaats van zich goddelijk te voelen en eeuwig te leven nadat ze Gods wet ongehoorzaam waren geweest, voelden Adam en Eva zich leeg, naakt, vol schaamte, en hun hart en relaties gebroken.³³ Bovendien begon het menselijk ras te lijden en te sterven. Lucifer stopte echter niet met zijn speculaties tegen Gods regering; hij stelde meer compromissen voor. Hij beweerde dat zijn zogenaamde theorie juist was, omdat Adam en Eva niet onmiddellijk stierven nadat ze God ongehoorzaam waren geweest. Wij zijn onsterfelijk, zo beweerde hij nu, omdat we een onsterfelijke ziel hebben, die na de dood naar een spirituele, etherische sfeer gaat. Tragisch genoeg zijn de meeste mensen in de val gelopen door deze onwaarheid te geloven. Bovendien begon Lucifer nu een beroep te doen op God en de mensheid om de realiteit van het bestaan van zonde en dood als het nieuwe normaal te accepteren. In de vele niet-Bijbelse religies die door de geschiedenis van de mensheid de overhand hebben gehad, heeft Satan voorgesteld het lijden en de dood te herdefiniëren en te herinterpreteren om zo hun alomtegenwoordige aanwezigheid te vermijden, die voortdurend zijn leugenachtige beweringen ondermijnt.

Ten vijfde bleef God trouw aan zichzelf. Hij legde uit dat Adam en Eva in leven bleven nadat ze Hem hadden afgewezen, niet omdat Satan gelijk had met zijn bewering dat we onsterfelijk zijn, noch omdat God een compromis sloot. Integendeel, Adam en Eva stierven niet omdat God, in zijn eeuwige liefde voor de mensheid, een verlossingsplan had, dat in werking trad zodra mensen in zonde vervielen. Volgens dit plan gaf God ons, in plaats van compromissen te sluiten, een nieuwe kans om ervoor te kiezen gered te worden, te leven en bij Hem te blijven. Maar deze nieuwe kans en verlossing waren niet het product van een compromis. We moeten compromissen niet verwarren met Gods geduld, liefde en genade. Integendeel, verlossing en de nieuwe kans op leven komen voort uit Gods offer. Juist omdat God geen compromissen sloot en niet kon sluiten, bracht Hij offers. Maar Hij heeft ons niet opgeofferd. In plaats daarvan offerde Hij zijn eigen leven op. Als een compromis mogelijk was geweest, had Hij niet in onze plaats hoeven sterven. Maar omdat Hij geen compromissen sluit, koos Hij ervoor in onze plaats te sterven om zijn waarheid hoog te houden, zijn liefde en gerechtigheid te manifesteren en ons te redden van de schuld en de macht van de zonde. Bovendien sloot Hij geen compromissen, omdat Hij de gevolgen van een compromis kende: lijden, ellende en dood van de hele mensheid en het universum.

Vanwege dezelfde redenen sluiten de mensen van Gods ware volk geen compromissen. Het is waar, het traditionele christendom compromitteerde de openbaring van Gods waarheid in de Schrift. God ging echter door met het herstellen van zijn waarheid zodat Hij in staat zou zijn zoveel mogelijk mensen te redden. Daarom werkt zijn trouwe overgebleven kerk blijmoedig met Hem samen in het verspreiden van zijn waarheid door zijn licht door te geven.

Deel III: Toepassing

1. Welk criterium of welke criteria hanteert jouw cultuur om te bepalen wat waarheid is? Wat zijn de bronnen van waarheid in jouw maatschappij, religie of cultuur? Op welke manieren (indien van toepassing) ziet jouw maatschappij of cultuur de Bijbel als de bron van waarheid over de oorsprong, betekenis, richting en bestemming van onze wereld?

³³ Genesis 3:7-8

2. Op welke manieren kan je ons adventistische begrip van de Bijbel als voornaamste en betrouwbare bron van waarheid delen met anderen? Hoe helpt dit begrip van de Schrift ons een correct wereldbeeld en route tot verlossing te ontwikkelen?
3. Neem je leven onder de loep. Denk je dat er gebieden in jouw leven zijn die het gevolg zijn van compromissen ten opzichte van Gods waarheid? Zo ja, welke zijn het? Wat kan je doen om de situatie recht te zetten?

Studie 4: Staan voor de waarheid

April 20-26

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Johannes 3:14-15*

Lezen: *Johannes 14:6; Judas 3-4; Openbaring 2:10; 1 Johannes 1:7; Johannes 3:14-15; Hebreëën 11:6; Handelingen 4:12; Matteüs 10:18-20; Openbaring 1:9.*

Introductie:

De vroege- en middeleeuwse trouwe christenen werden niet alleen gekarakteriseerd aan de hand van hun individuele trouw aan God en zijn Woord, maar ook vanwege de publieke stellingname in de verspreiding van de principes van Gods rijk en zijn verlossing. Deze week gaan we verder met het getuigenis van het standpunt van de kerk aan Gods kant in de grote strijd. We behandelen daarbij de periode van de Middeleeuwen en de Reformatie. Gedurende deze tijd haalden de vroege hervormers en kerkleiders hun inspiratie uit het voorbeeld van Christus en de apostelen, en ook van martelaren zoals Polycarpus.

Dit tijdperk van hervorming beslaat geen algemene periode van vervolging, maar bestaat uit een profetische periode van 1260 jaar, van 538 – 1798. Net zoals in andere profetische perioden van vervolging, wordt ook voor dit tijdperk gewezen op het feit dat de vervolgingstijd beperkt zal zijn en dat God de controle houdt.

Gedurende dit tijdsgewricht gingen talloze christenen, zoals de Waldenzen, Wyclif en Huss in de tegenaanval tegen de krachten van geestelijke duisternis, terwijl de vervolging nog in volle gang was. De wapens voor hun offensief ontleenden zij niet aan hun eigen kracht, visie of wijsheid. Ook voerden deze verdedigers van het geloof geen aanval uit op de krachten van het kwaad met slim bedachte militaire strategieën. Integendeel, de missie van de ware christenen en het geheim van hun macht bestond in hun ontdekking van liefde voor- en verkondiging van het Woord van God, ongeacht de prijs.

Het werk van de hervormers mondde uit in dubbel succes voor God en mensen. Hun eerste overwinning was het begrip dat de liefde van God, zoals geopenbaard in zijn Woord, de levens van zijn kinderen verandert en hen hoop geeft op het rijk van God. Hun tweede prestatie was de verkondiging van de Bijbelse waarheid aan de wereld ter verdediging van Gods identiteit en karakter, die beide werden gekleineerd door de krachten van het kwaad in de grote kosmische oorlog. Net als nu trekt de geestelijke duisternis zich terug voor de verkondiging van het Woord van God, dat de wereld verlicht met hoop en liefde.

Thema:

De les van deze week benadrukt drie hoofdthema's:

1. De vervolging die de middeleeuwse kerk instelde tegen christenen die vasthielden aan de Bijbel vond plaats tijdens een profetische periode, was beperkt in tijd en stond onder supervisie van God, zoals tevoren aangegeven in de Schrift.
2. De Waldenzen, Wyclif en Huss tonen wat het betekent om aan Gods kant te staan. Zijn getuigden van- en verkondigden het Woord van God in de donkerste periode van het kosmische conflict.
3. Gods Woord is onze grootste bron van hoop en kracht en stelt ons in staat te leven en standvastig aan Gods kant te staan.

Deel II: Commentaar

De wortel voor de vervolging

Zoals gebruikelijk zijn de oorzaken van de vroegchristelijke vervolgingen door kerkhistorici in verschillende categorieën geïnclassificeerd:

- *Economisch* (De geloofsbelijdenis van een gelovige had bijvoorbeeld invloed op zijn of haar transacties met lokale en regionale bedrijven, en beperkte deze vaak).³⁴
- *Sociaal* (denk aan christenen die weigerden deel te nemen aan immorele activiteiten).
- *Politiek* (christenen werden bijvoorbeeld als schuldigen aangewezen om politieke problemen het hoofd te bieden).
- *Religieus* (christelijke geloofspunten, handelingen en groei werden bijvoorbeeld gezien als existentiële bedreiging voor overheersende religies).

Satan stond aan de basis van al deze vervolgingen. Wat was zijn motief voor het aanvallen van christenen in zijn voortdurende oorlog tegen Christus? Was het ten slotte niet Satan die God er oorspronkelijk van beschuldigde teveel controle uit te oefenen, mensen te onderdrukken en de vrijheid van mensen te beperken? Waarom zou Satan nu dan de ultieme bron van vervolging en onderdrukking worden?

We kunnen twee mogelijke redenen opvoeren. Ten eerste bouwde Lucifer zijn hele rebellie en zijn voorstel voor een nieuwe wereldorde op leugens, wilde speculaties en ongefundeerde en verderfelijke beschuldigingen tegen God, zijn karakter, status en soevereiniteit.³⁵ Als leugenaar verdraaide Satan de werkelijkheid niet alleen voor anderen; hijzelf werd beïnvloed door de leugens die hij verkondigde en door de daad van het liegen zelf. Bedrog vervormt het fundament van de persoonlijkheid. De leugen wordt al snel een controlerende kracht in een persoon, die probeert zichzelf als waarheid te laten gelden, tegen de voorschriften van de rede en het geweten in.

Hoewel de leugen alleen in het brein van de mens bestaat, heeft het invloed op iemands handelingen en gedrag. De leugen veroorzaakt dan ook ernstige verstoringen aan het realiteitsbesef van de persoon. Deze verstoring van de realiteit vindt plaats omdat de leugen niet op natuurlijke wijzen kan bestaan; het correspondeert niet met de realiteit en daarom moet de realiteit aangepast worden aan hetgeen beweerd wordt. Anders zou de ontmoeting met de waarheid de leugen gemakkelijk ontmaskeren. De leugen moet zichzelf dus steeds met forceren om te blijven bestaan. Elke poging de waarheid te achterhalen is een bedreiging voor de leugen. Degene die de leugen accepteert, zal dan ook iedere poging tot waarheidsvorming saboteren. Daarom zal de slechte natuur van Lucifer, vervormd door zijn eigen leugens, nu iedere poging van Gods kinderen de waarheid te ontvangen, ontdekken, uit te leven en te verkondigen, onderdrukken.

In de tweede plaats bestaat er geen vrijheid zonder God. God is zelf vrijheid. Hij schiep ons naar zijn beeld: vrij, en daarom met een moraal en liefdevol. Gods schiep ons niet alleen als vrije mensen, maar als degene die ons van alles voorziet, is Hij ook de standaard voor- en onderhouder van onze vrijheid. Wij kunnen niet echt vrij zijn zonder, of tegen, God. Elke poging volledige autonomie te verwerven los van God, zoals Lucifer graag wil, zou betekenen dat wij God beroven van zijn status als Schepper en Gever. Het zou hem simpelweg ontronen. Om absolute autonomie te bereiken begon Lucifer zijn opstand tegen God. Hij realiseerde zich

³⁴ Zie Handelingen 19:23-27

³⁵ Johannes 8:44

echter al snel dat hij het bestaan van God zou moeten onderdrukken om zijn autonomie te bewaren. God was immers per definitie de Schepper en Voorziener. En niet alleen dat, maar Lucifer moest ook elk verlangen tot terugkeer naar God en zijn rijk in zichzelf en anderen onderdrukken. Daarom moest Lucifer iedere verwijzing naar Gods bestaan uitwissen. Aangezien Gods volk van Hem getuigt en Hem aanbidt als Schepper en Gever, kan Satan niet toestaan dat het bestaan van Gods volk onbedreigd voortgaat. Doet hij dat wel dan erkent hij dat zijn eigen theorieën niet kloppen, namelijk dat er geen vrijheid zonder God en zijn leiding kan bestaan.

Waldenzen, Franciscanen en de Schrift

Aan het begin van het tweede millennium na Christus was de Rooms Katholieke kerk een beangstigende, overheersende en hiërarchische kolos geworden in Europa. Het was ook een ernstig corrupt instituut. Kerkleden konden deze ontwikkelen niet ontgaan. Ze voelden de noodzaak de oorzaken van de kerkelijke corruptie aan de kaak te stellen en naar oplossingen te zoeken. Dit proces mondde uit in talloze religieuze ordes en ordes van bedelbroeders.

Aan het begin van de dertiende eeuw had Franciscus van Assisi (1181-1226), de nogal wereldse zoon van een rijke familie, een mystieke bekeringservaring. Hij zwoer alle aardse rijkdom af en verklaarde dat hij zoveel de armoede van Christus wilde ondergaan. Franciscus stichtte de orde van de Franciscanen, waar armoede gepropageerd werd als deugd. De Franciscanen werden bekend vanwege hun straatevangelisatie. In 1209 verzocht Franciscus om erkenning van zijn orde bij Paus Innocentius III, die de kerkelijke macht bekleedde van 1198 tot 1216. Na een aanvankelijke aarzeling keurde de paus het verzoek van Franciscus in 1210 goed. Franciscus begon ook een orde voor vrouwen, de orde van Sint Clair. Daarnaast startte hij ook met de Derde Orde, die bestond uit leken.

Enkele tientallen jaren eerder, aan het einde van de twaalfde eeuw, onderging Petrus Waldo (gestorven in 1205), een succesvol zakenman in Zuid-Frankrijk, ook een bekeringservaring. Hij gaf zijn rijkdommen op en predikte vrijwillige armoede. Hij stichtte een orde voor de armen en deed een beroep op de paus voor erkenning. Hoewel Paus Alexander III, die de kerk leidde van 1159 – 1181, aanvankelijk Waldo's gelofte van armoede erkende, werd Waldo door zijn opvolger, paus Lucius III, die de pauselijke zetel bekleedde van 1181 – 1185, veroordeeld. Ook zijn beweging, de Waldenzen, werd veroordeeld als ketters en het werd hen verboden hun boodschap uit te dragen. Het werd nog erger, want de volgende paar honderd jaar initieerde de Rooms Katholieke kerk vreselijke vervolgingen tegen de Waldenzen die bijna tot hun uitroeiing leidde.

Laten we dus eens kijken naar de overeenkomsten die voor ons liggen tussen deze twee opwekkingsbewegingen en religieuze ordes, die ongeveer tegelijkertijd in de geschiedenis ontstonden. De grondleggers van beide bewegingen, Franciscus van Assisi en Petrus Waldo, hadden tamelijk vergelijkbare bekeringservaringen. Aanvankelijk baseerden beide mannen hun ordes op soortgelijke spirituele regels: armoede en straatprediking. Beide mannen hadden soortgelijke verlangens om de kerk te hervormen, en beiden deden een beroep op het pausdom voor goedkeuring van hun ordes. De twee ordes hadden echter radicaal verschillende relaties met het pausdom, en bijgevolg hadden ze een verschillend lot en einde. Het verzoek van de Franciscanen om pauselijke goedkeuring stuitte aanvankelijk op aarzeling, maar werd later ingewilligd. Daarentegen werd Waldo's gelofte van armoede, die aanvankelijk door het pausdom was goedgekeurd, later ingetrokken. De Franciscanen groeiden uit tot een van de meest invloedrijke Rooms-Katholieke ordes. (Tegenwoordig zien we de invloed ervan vooral weerspiegeld in het feit dat de huidige paus, hoewel hij een jezuïet is, Franciscus van Assisi eerde door zijn naam aan te nemen.) Aan de andere kant ondergingen de Waldenzen een van de wreedste vervolgingen in de geschiedenis: vervolging gericht op hun uitroeiing.

De waaromvraag is hier heel nadrukkelijk aanwezig. Wat zorgde voor het verschil in benadering van de twee bewegingen of ordes? Het antwoord zit hem in hun uiteindelijke loyaliteit. De Franciscanen hebben waarschijnlijk geleerd van de ervaring van Waldo en verkregen hun aanvaarding door de paus door hem hun loyaliteit te tonen. De Franciscanen erkenden het pausdom als de ultieme geestelijk en tijdelijke autoriteit op aarde en beloofden die autoriteit onvoorwaardelijk te ondersteunen in zaken van leerstellingen en praktijk. De Waldenzen aan de andere kant, geloofden dat de ultieme autoriteit voor ons leven en onze leer uit de Bijbel komt. Zij maakten daarom de Bijbel tot de kern van hun leer, prediking en leven. Als gevolg daarvan ontdekten en weerlegden de Waldenzen al snel een toenemend aantal verkeerde leerstellingen en compromissen binnen de Rooms Katholieke kerk, zoals:

- De verering van heiligen
- De meeste van de zeven katholieke sacramenten
- Het concept van de transsubstantiatie
- Het belijden van zonden aan menselijke priesters
- De praktijk van de kinderdoop
- De verkoop van aflaten
- De leerstelling over het vagevuur
- Gebeden voor de doden

De Waldenzen brachten hier tegenin dat God de enige Schepper en Verlosser is. Zij verkondigden ook dat Christus de enige Mediator is, schenker van genade en vergever van zonden. Zij leerden dat aanbidding niet beperkt was tot de fysieke omgeving van de Rooms Katholieke kerken maar dat God op elke plek vereerd kon worden.

De Waldenzen ontvingen tijdens hun leven niet de beloning voor hun trouw. Maar hun ideeën en hun moed om op te komen voor Gods Woord, tegen compromissen en de onwaarheden van Satan, inspireerden al snel de grondleggers van de Reformatie, John Wyclif en Johannes Huss, evenals de rest van de reformatiebeweging, vanaf de zestiende eeuw. Deze hervormers worden niet door de mensheid geëerd, maar zullen door Christus zelf worden geëerd bij zijn glorieuze wederkomst. Als onderdeel van hun blijvende geloofserfenis hebben de Waldenzen ons hun impliciete vertrouwen in de gezaghebbende kracht van de Schrift nagelaten. Zij begrepen dat het succes van het christendom niet berustte op het aangeboren genie of de listige strategieën van zijn leden, maar op het feit dat zij aan anderen getuigenis gaven van wat Christus heeft gedaan en dat zij naar Gods Woord wezen als de bron van goddelijke openbaring en verlossing. Om deze reden volgden de hervormers eenvoudigweg de aansporing van de apostel Paulus om de boodschap te verkondigen: ‘blijf aandringen, of het nu uitkomt of niet, wijs terecht, straf en vermaan met alle geduld dat het onderricht vereist.’³⁶ In hun kielzog verspreidden zij Bijbels of fragmenten van het heilige Boek, en lieten de resultaten aan de heilige Geest over. De Waldenzen werden bij dit werk gemotiveerd door het fundamentele en grote principe van Sola Scriptura; dat wil zeggen dat de Schrift op zichzelf het Woord van God is, dat de Bijbel de kracht heeft om Gods boodschap aan alle mensen over te brengen, en dat hij zelfvoorzienend is en zinvol voor al zijn lezers. Het is precies dit ethos dat later een impuls gaf aan de identiteit, missie, eenheid en het leven van de advent beweging in de negentiende eeuw.

³⁶ 2 Timoteüs 4:2

Deel III: Toepassing

1. De Waldenzen verspreidden Gods Woord ten tijde van vervolging. Misschien verkeer jij ook in een situatie van vervolging. Of wellicht verkeer je in een situatie van religieuze tolerantie en vrede. Hoe dan ook, wat kan jij doen om het Woord van God in jouw omstandigheden op een betekenisvolle manier te verspreiden aan de mensen om je heen?
2. Ontwikkel een drie puntenplan dat je helpt trouw te blijven aan God in tijden van vervolging. Deel je plan in je gezin of in de sabbatschoolgroep.